Les ikastoles: qualitat, revitalització lingüística-cultural i propietat comunitària

Ikastolen Elkartea, la Federació d'Ikastoles
Com una llengua, una comunitat i un model cooperatiu van donar forma a una xarxa escolar

IKASTOLAK

Euskal Herria: un país (petit) amb tres marcs

3.000.000
d'habitants a Euskal Herria (CAB, Navarra i Iparralde)

1.000.000
Bascoparlants: l'eusquera és una llengua minoritzada

2 Estats
Territori dividit entre Espanya i França

Comunitat Autònoma Basca
Espanya

Navarra (Nafarroa)
Espanya

Iparralde
França (Iparralde)

Resultat: 3 administracions, 3 marcs jurídics i 3 sistemes educatius. Les ikastoles treballen en tots tres com una única xarxa.

IKASTOLAK

Les ikastoles a vol d'ocell

115
ikastoles, cooperatives de famílies i/o professorat i organitzacions de famílies

51.600
estudiants i les seves famílies

4.500
professionals docents

500
professionals no docents

Cooperatives

Centres semipúblics la propietat dels quals és de les famílies i/o del professorat.

De 0 a 18+

Educació des de l'educació infantil (inclosa l'etapa de 0-3 anys) fins a la secundària i el batxillerat, a més de 9 centres de formació professional.

L'èuscar, al centre

L'èuscar és la principal llengua d'ensenyament; el plurilingüisme es construeix a partir d'aquesta llengua.

Una xarxa estesa per tot Euskal Herria.

IKASTOLAK

Titularitat social: ni pública ni privada

Centres públics (estatals)

Propietat i direcció de les administracions estatals

Decisions estandarditzades, de dalt a baix

Diferents models lingüístics: A, B, D, G.

Centres privats

Propietat d'accionistes o d'institucions religioses

Guiats per criteris econòmics o per interessos privats

Accés limitat a causa de les quotes

Diferents models lingüístics: A, B, D, G.

Les ikastoles: la tercera via

Propietat legal de famílies i/o del personal docent

Governança cooperativa i democràtica

Obertes a totes les persones, sense ànim de lucre.

L'èuscar, llengua de la vida escolar i principal llengua vehicular (model D, immersió)

Innovació social: El món acadèmic (Marce Masa 2010; Unai del Burgo 2013) considera que les ikastoles reflecteixen una societat civil que crea un espai públic democràtic que ni el mercat ni l'Estat havien ofert. Un servei públic prestat per la ciutadania, en col·laboració amb un Estat que en garanteix el finançament i la qualitat.

IKASTOLAK

Què és una ikastola?

Personalitat jurídica pròpia

Un centre educatiu amb entitat pròpia.

Comunitat educativa

Famílies, professorat i alumnat, junts.

Gestió cooperativa

Dirigida per les famílies i/o el professorat.

Part d'un tot

Funciona com una unitat amb la resta d'ikastoles.

Projecte educatiu propi

Aprovat i actualitzat per la seva comunitat.

Ensenyament en èuscar

L'èuscar és la principal llengua d'ensenyament.

Plurilingüe

Plurilingüisme construït sobre l'èuscar.

Cultura basca

Promoguda dins i fora de l'escola, de 0 a 18+ anys.

Ikastolen Elkartea: una cooperativa europea

Una cooperativa de cooperatives

Cadascuna de les ikastoles manté la seva identitat i la seva autonomia, i participa en l'Assemblea General per codecidir.

Dur a terme un projecte educatiu comú

Ajudar les ikastoles a desenvolupar el seu propi pla pedagògic

Representar-les col·lectivament

Promoure una educació basca (revitalització de la llengua i la cultura pròpies) en la societat

Territori	Forma jurídica
Comunitat Autònoma Basca	Cooperatives (de famílies, integrals, docents i de segon grau) i 1 fundació
Navarra	13 cooperatives, 1 fundació i 1 centre municipal
Iparralde	Associacions sense ànim de lucre (Seaska), en virtut d'un conveni del 2009 amb el Ministeri d'Educació francès i l'Oficina Pública de la Llengua Basca

Tres sistemes jurídics, una sola federació.

IKASTOLAK

Governança i gestió

Ikastoles
115 ikastoles associades

›

Ikastolen Batzarra
Assemblea d'Ikastoles

›

Batzar Nagusia
Assemblea General

›

Artezkaritza Kontseilua
Consell de Direcció, amb representants territorials

›

Zuzendaritza Taldea
Equip de Direcció

L'Equip de Direcció

Direcció General i Secretaria	**Direcció Educativa**	**Direcció d'Estabilitat / Viabilitat**	**Formació del professorat**	**Administració**
Educació Infantil 0-6 anys	**Primària 6-12 anys**	**Secundària 12-16 anys +**	**Digitalització + Llengües**	**Comunicació**

Unitats de servei

IKASTOLAK

Serveis comuns per a totes les ikastoles

Cada ikastola desenvolupa el seu propi marc o projecte, i la federació les dona suport a totes.

- Projecte educatiu
- Pla de centre
- Projecte curricular
- Pla organitzatiu
- Projecte lingüístic i pla de digitalització
- Recerca, desenvolupament i innovació
- Assessorament pedagògic i avaluació
- Comunicació interna i externa
- Creació i edició de materials
- Finançament, per mitjà del Fons de Solidaritat
- Negociació de les relacions laborals
- Formació del professorat i de les famílies

IKASTOLAK

Elkartasun Kutxa: fons de solidaritat estructurada

La solidaritat és un mecanisme econòmic actiu i estructurat, no un eslògan.

Territoris més forts

Finançament públic estable, p. ex. Biscaia i Guipúscoa

Les ikastoles associades paguen una quota anual obligatòria a un fons comú

Genera intercooperació i fortalesa estructural

Territoris més vulnerables

Greus dèficits de finançament i jurídics a Navarra i Iparralde

El fons es reparteix per assegurar i estabilitzar els centres més vulnerables

Garanteix la mateixa qualitat, la supervivència local i l'equitat territorial

Principi: cada nen i cada nena té accés a una educació de qualitat en eusquera, sigui on sigui la ikastola.

IKASTOLAK

Projecte educatiu i model de persona

El projecte educatiu de la ikastola

Inclou el projecte curricular, el projecte lingüístic i el pla de digitalització, tots ells basats en competències.

La identitat cultural compartida és euskaldun, oberta a altres cultures (més o menys properes).

Promou les competències científiques, tecnològiques i digitals, així com l'emprenedoria.

Integra la diversitat de valors de la societat basca, perquè l'alumnat s'incorpori a una societat cohesionada i connectada amb Europa i amb el món.

Aprovat i actualitzat per la comunitat educativa.

Model de persona: qualitat humana, no només resultats acadèmics

Euskalduna: persona que domina la llengua, connectada culturalment i que tria utilitzar l'eusquera de manera conscient

Fortalesa interior: equilibri emocional i autoconeixement

Persona cooperativa: empàtica i compromesa amb l'èxit de l'equip

Persona amb iniciativa: autònoma, emprenedora i capaç de resoldre problemes

Persona transformadora: compromesa socialment amb la millora de la comunitat

IKASTOLAK

Currículum per competències (projecte EKI)

Perfil de sortida de l'alumnat

Competències clau

Competències específiques per matèria

Criteris d'avaluació i sabers bàsics

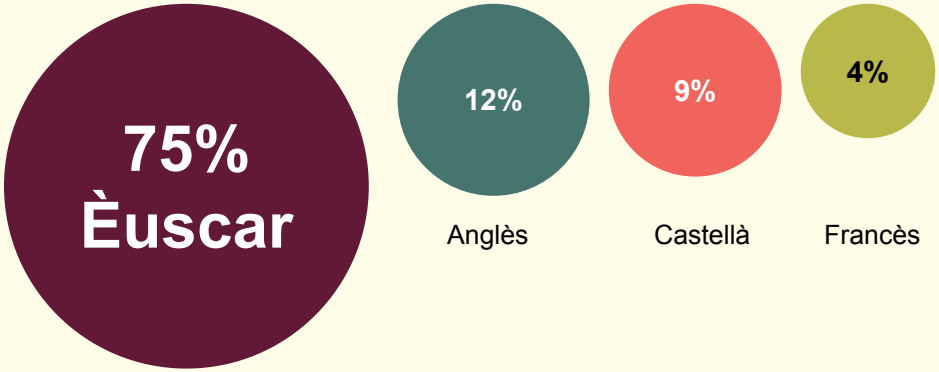
Vuit competències clau

Comunicació lingüística	**Plurilingüe**
Consciència i expressió culturals	**STEM**
Emprenedora	**Digital**
Personal, social i d'aprendre a aprendre	**Ciutadana**

Tres objectius: adquirir coneixements, afrontar situacions de la «vida real», i interactuar i desenvolupar la pròpia identitat. Cadascun es vincula amb les competències específiques de cada matèria.

Plurilingüisme amb l’eusquera com a eix

Proporció d’exposició a cada llengua

Nivell esperat al final de l’ESO

Llengua	MECR	Funció
Èuscar	B2	Vida personal, social i acadèmica
Castellà	B2	Ús formal i acadèmic
Anglès	B1	Llengua franca i llengua d’aprenentatge
Francès	A2	Vincle amb Iparralde

Principi: el sistema fomenta el plurilingüisme alhora que protegeix el predomini de la llengua minoritzada. La immersió primerenca ofereix a cada nena i cada nen la possibilitat de desenvolupar competència en èuscar, sigui quina sigui la llengua familiar.

IKASTOLAK

Del bilingüisme al plurilingüisme: una cronologia

Anys 60

Immersió estricta en èuscar; castellà i francès com a assignatures

Anys 80

Euskaraz Bizi: programa per promoure l'ús de l' èuscar fora de l'aula

1991

Introducció primerenca de l'anglès (als 4 anys), com a L3 triada per les famílies

2001

Ciències socials en anglès a 3r i 4t d'ESO

2006-07

Francès optatiu (L4) afegit durant l'educació secundària

Llengua institucional

L'eusquera és la llengua vehicular, no només una assignatura. L'eusquera és la principal llengua de comunicació a la ikastola.

Immersió primerenca

Iguala les condicions de partida, sigui quina sigui la llengua de casa.

Integració cultural

Una llengua lligada a la identitat i la cultura basques.

IKASTOLAK

El Projecte Lingüístic: un pla de centre

Un acord compartit per tota la comunitat escolar sobre com s'ensenyen i s'usen les llengües.

1. Grup HIZPRO

El comitè lingüístic (professorat, coordinadors i coordinadores) impulsa el projecte.

2. Diagnòstic

Avaluar la competència lingüística i l'ús de l'eusquera entre l'alumnat, el professorat i les famílies.

3. Prioritats

Triar els àmbits que requereixen una atenció més urgent.

4. Pla d'acció

Dissenyar i posar en marxa mesures concretes per millorar la competència lingüística i impulsar l'ús de l'eusquera.

Aprenentatge formal

Tractament Integrat de Llengües (TIL):

- Currículums integrats: eusquera, castellà i anglès
- Atenció a la dimensió lingüística de les altres disciplines

Aprenentatge informal i vincles amb la comunitat

Activitats extraescolars

Cooperació amb la comunitat local

Un enfocament coherent: ikastola, famílies i entorn

Un enfocament lingüístic integral

IKASTOLAK

Tractament Integrat de Llengües

Curriculum integrat de llengües: mapa 1 mapa 2

Dimensió lingüística de les altres disciplines:

1. Visibilitat dels requisits o exigències lingüístiques
2. Ús de la llengua per part del docent (registre lingüístic i estratègies d'andamiatge)
3. Interacció didàctica
4. Andamiatge del discurs acadèmic
5. Adequació lingüística dels materials didàctics
6. Avaluació (dels aspectes lingüístics)

IKASTOLAK

El/La «euskaldun» del segle XXI

Conscient

Tria utilitzar l'eusquera de manera deliberada en un món globalitzat.

Competent

Mostra un bon domini de les llengües tant en entorns acadèmics com socials

Coherent

Fa servir l'eusquera en les xarxes d'iguals, en els mitjans digitals i en la vida quotidiana.

Un dipòsit amb fuites: l'escola tota sola no revitalitza una llengua. L'eusquera s'enfronta a un panorama sociolingüístic complex, com un dipòsit que va perdent el contingut. Ser euskaldun avui és una elecció activa, per la qual cosa l'escola ha d'ajudar a formar persones que se sentin còmodes parlant èuscar i que sàpiguen resistir la pressió de les llengües dominants.

IKASTOLAK

«Ikaselkar»: la nostra pròpia editorial

01 Materials i formació propis

La xarxa dissenya i publica els seus materials i ofereix formació al professorat, considerant els 7 territoris bascos com una sola nació i incloent-hi referències a la cultura basca en tot el currículum.

02 Creada amb l'editorial «Elkar»

Valors i objectius compartits entorn de la llengua i la cultura basques.

03 El professorat, creador de materials

Professorat en actiu com a part de l'equip de creació de materials

04 Oberts a tota la comunitat

Els materials i la formació no són només per a les ikastoles de la Federació, sinó que s'ofereixen a qualsevol centre amb valors compartits.

IKASTOLAK

Diferents tipus de formació

Per a la direcció
Adreçada als directors i les directores i a altres membres de l'equip directiu.

Per a la coordinació
Adreçada al professorat que coordina o orienta equips d'Educació Infantil, Primària, Secundària i ensenyaments postobligatoris.

Per a projectes específics
Adreçada al professorat responsable de projectes específics, com ara el projecte lingüístic.

Per al professorat
Adreçada al professorat. Formació sobre materials concrets o temes específics.

Modalitats:

En línia - Presencial - Mixta (en línia + presencial) - Seminaris web

IKASTOLAK

Quatre pilars d'un sistema autogestionat

01 Innovació pedagògica

Inspirada en el moviment Escola Nova, renovat sobre principis sòlids.

02 Currículum propi

Coautoria de l'Euskal Curriculuma per a l'ensenyament obligatori, centrat en la identitat i el territori bascos.

03 Materials i formació propis

La xarxa dissenya i publica els seus materials i ofereix formació al professorat, considerant els 7 territoris bascos com una sola nació.

04 Marc de digitalització propi

La competència digital de l'alumnat, la formació del professorat i la infraestructura dels centres es reforcen mútuament.

Cap a l'autotransformació

«Mirem l'experiència cooperativa de les ikastoles amb orgull, sense por d'identificar les nostres febleses i reptes. Tenim una oportunitat ideal per dur a terme totes dues transformacions: la pedagògica i la institucional.»
Andoni Mujika Ulazia, febrer del 2022

Eskerrik asko. ikastolak.eus